

Загалом інформаційна боротьба за руський спадок як частину питомо української ідентичності, важлива не тільки в контексті її сприйняття всередині нашого суспільства, а й міжнародної спільноти.

Джерела та література

1. ІстФакт. Історія Тризуба. *Ukrainian Institute of National Remembrance / YouTube*. URL: <https://youtu.be/m3n70kgNlgw>
2. Комарова О. Як Росія намагається присвоїти історію хрещення України-Русі. *Радіо Свобода*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/khreshchennya-rus-volodymyr-veliky-rosija/30739775.html>
3. Мелєкєсєв К. І. «Мала Росія» та українська контратака в інформаційному протистоянні навколо історії. *Матеріали наукової конференції професорсько-викладацького складу, наукових працівників і здобувачів наукового ступеня за підсумками науково-дослідної роботи за період 2019–2020 рр. (квітень–травень 2021 р.)*. Вінниця: ДОНУ імені Василя Стуса, 2021. С. 19–20.
4. Росія привласнила історію Київської Русі: Історична правда в деталях. *Історична правда / YouTube*. URL: <https://youtu.be/xvx3nx4KzmA>
5. Скарб нації: українські науковці відтворюють втрачену корону Данила Галицького. *Podrobnosti*. URL: <https://podrobnosti.ua/2415741-skarb-nats-ukransk-naukovts-vdtvorjat-vtrachenu-koronu-danila-galitskogo.html>
6. Таємниці великих Українців. Данило Галицький. *YouTube*. URL: <https://youtu.be/TUteGekni-E>
7. У Парижі відкинули московські претензії на королеву Анну Київську. *Радіо «Свобода»*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/28588396.html>
8. Чий Володимир Великий та як хрестив Русь? *Історична правда / YouTube*. URL: <https://youtu.be/CxIdaZmJBIE9>
9. Mieliekiestsev K. From «fake news» to «fake history»: «the sun of ruthenian land» and information warfare. *Topical Issues of Humanities, Technical and Natural Sciences*. 2021. P. 135–139.
10. Mieliekiestsev K. The «Post-truth era» and its effects on public perception of Georgian and Ukrainian history. *15th International Silk Road virtual conference. Conference Proceedings (Silk Road 2020) = აზრუშუდობ ვზობ მუ-15 დობკანვოჯრობ სავროსაშროობო სობვჯრეზვცო*. *Silk Road Conferences. October 09–10*. Tbilisi, Georgia, 2020. P. 24–32.
11. Muchnik A. Russian Historical Revisionism Goes to the Movies. *The Moscow Times*. URL: <https://www.themoscowtimes.com/2017/01/16/russian-historical-revisionism-goes-to-the-movies-a56828>

Шмигун Анастасія

Донецький національний університет імені Василя Стуса

ЧОМУ ДАНИЛО НЕ ГАЛИЦЬКИЙ?

Ключові слова: Данило, «Галицький», постать, король, Русь.

Keywords: Danylo, «Halyskyi», figure, king, Rus.

Перед нами – одна з найбільш знакових постатей історії Русі – князь Галицько-Волинської держави, у 1239–1241 рр. Великий князь Київський, а від 1253 р. – король Русі. Протягом понад чверть століття, у 1238–1264 рр. він стояв на чолі однієї з найбільших європейських держав, яка займала понад 300 тис. км². Землі, підвладні Данилові Романовичу, виходили далеко за межі історичних Галицької

і Волинської земель, це і Київ, і терени сучасної Білорусі, Польщі, українського Закарпаття тощо. Це була держава Романовичів, які свій родовід вели від Рюрик-ковичів.

Намагаючись заручитися підтримкою Папи Римського у протистоянні Монгольській Орді, у 1253 р. у місті Дорогочин Данило прийняв корону і відповідний титул. Він став королем Русі. І саме так він називається у Галицько-Волинському літописі, європейських хроніках, інших свідченнях. У тому ж році Папа Римський оголосив Хрестовий похід проти татар, проте через низку причин ці плани залишилися нездійсненими. Не відчувши реальної допомоги з боку папської курії, Данило вступив у відкриту боротьбу із Монгольською Ордою.

Постать Данила протягом багатьох століть асоціювалась і нині супроводжується означенням «Галицький». Проте у тогочасних історичних документах цей діяч так не називався. «Князь Данило Галицький» – таким штампом користувались російські історики. Бо не міг бути Данило королем, коли в Московсько-Судзальському та в інших сусідніх князівствах були князі [6, 8].

Сам термін «Галицький» не є дійсним, бо насправді галицьким князем Данило був лише 9 років (за 63 роки життя та за 52 роки володарювання). Його титул від 1253 р. – «король Русі», але, за тенденцією російських істориків, він не міг бути королем Русі, бо володарями Русі могли бути великі московські князі та царі. В Росії є маленьке містечко Галич недалеко від Костроми, ще одна причина додавання епітету «Галицький», щоб зробити могутню постать Данила Романовича провінційною [3, 34].

Означення Данила Романовича як «Галицький» відоме з початку XIX ст. [1]. Утворення такої форми пригадування діяча мало більш політичний характер, ніж історичний. Адже Галицька земля завжди характеризувалася своєю самостійністю відносно решти земель Русі, а утвердження дефініції «Галицький» сприяло інтеграції Галичини до простору так званого «русского мира».

Недоречність означення «Галицький» підтверджується тією обставиною, що Галич виступав столицею держави Данила Романовича короткий проміжок часу: з осені 1238 р. до зими 1240 р. Із джерел відомо про неприязнь Данила до Галича через конфлікти із місцевою боярською верхівкою. Тому галицько-волинський володар переніс столицю своєї держави до міста Холм (нині Хелм, Республіка Польща), яке прагнув перетворити на один із великих центрів тогочасної Східної Європи.

Немає сумнівів, що Данило Романович був королем. Основним джерелом, яке розповідає про його коронацію легатом римського папи Інокентія IV у Дорогичині, виступає Галицько-Волинський літопис. У його тексті, зокрема, йдеться: «У той же час прислав папа послів достойних, що принесли [Данилові] вінець, і скіпетр, і корону, які означають королівський сан, кажучи: «Сину! Прийми од нас вінець королівства». ... Прийняв же Данило од бога вінець у городі Дорогичині, коли він ішов на війну [проти ятвягів] із сином Львом і з Сомовитом, князем лядським» [2]. У «Дорученні папському легатові повернути вище духовенство і руських вельмож до римської церкви» так розповідається про акт коронації: «... наш найдорожчий у Христі син Данило, найясніший король Русі, якого просвітив Господь своїм милосердям, воліючи не смерті грішникам, а свого воскре-

сіння і життя, просив нас із належною поштивістю у спеціальному листі і через недавно присланих з цією метою послів, щоб ми з властивою нам добросердістю удостоїли прийняти його самого і весь народ його Королівства, досі відірваний від єдиної віри, до спільності й обітниці римської церкви, голови й наставниці усім іншим» [4, 93]. В іншому творі – польського автора Яна Длугоша «Аннали Польщі» розповідається про смерть Данила Романовича, якого він кваліфікує як «відступника, князя Данила, короля Русі», який «обіцяв разом зі своїм народом покинути руське визнання і перейти до правдивої віри та єдності з римським костелом». Проте після коронування він відступився від католицтва і повернувся до руської віри [5, 118].

Задля формування меншовартісного образу князя в російськоімперській, а згодом і в радянській традиції спостерігалось применшення європейського спрямування політики Данила Романовича. Водночас у джерелах зустрічаємо найменування «Данило», «король Данило», «Данило-король», «король Русі».

Отже, як показують дослідження сучасних науковців, Короля Данила не коректно називати Галицьким ні з історичного, ні з політичного погляду. Таке означення применшує вагу цього діяча, перетворює на провінційного князя однієї з провінцій великоросійського простору. У такий спосіб українцям відмовляється у величній сторінці історії, коли Галицько-Волинська держава була серед найпотужніших у Європі і стримувала тиск монголо-татар, виступаючи «Брамою Європи». Данило Романович для свого часу був видатним політиком, найменування ж «Галицький» навмисне применшує його значущість.

Джерела та література

1. Волошук М. Король Данило Романович. *Локальна історія*. 2 січня 2020. URL: <https://localhistory.org.ua/texts/statti/korol-danilo-romanovich/>
3. Літопис руський / переклад Л. Махновця. Київ: Дніпро, 1989. 590 с. URL: <http://lito-pys.org.ua/links/galvol.htm>
4. Дашкевич Я. Постаті: Нариси про діячів історії, політики, культури. Львів: Львівське відділення ІУАД ім. М. С. Грушевського НАНУ / Літературна агенція «Піраміда», 2007. 808 с.
5. Із доручення папському легатові повернути вище духовенство і руських вельмож до римської церкви. Історія України. Хрестоматія. Київ: Наукова думка, 2013. С. 93–94.
6. Затилюк Я., Кириченко К. Повідомлення «Анналів» Яна Длугоша про коронацію Данила Романовича та їх походження. *Ruthenica*. 2016. Т. 13. С. 108–136.
7. Христан Н. Данило Романович у радянській історичній уяві: князь чи король. *Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Історія*. 2017. № 1(45). С. 613.